Advies voorlopig ontwerp RES Twente 1.0

12 april 2021

Van: Raadscommissie omgevingsbeleid
Aan: Stedelijke commissie
Behandelingsdatum: 29 maart 2021

De raadscommissie omgevingsbeleid sprak in de vergadering van 29 maart 2021 over het voorlopig ontwerp van de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 van Twente. In deze nota staat hoe de regio Twente wil samenwerken om duurzame elektriciteit op te wekken. Verder staat in de nota hoe de regio het gebruik van gas wil afbouwen en hoe de opgewekte energie kan worden opgeslagen en getransporteerd. Bij de bespreking heeft de commissie de *Meetlat commissie omgevingsbeleid* (zie bijlage) gebruikt. In de meetlat is opgeschreven welke punten de commissie belangrijk vindt. In de vergadering heeft de commissie bekeken of de nota klopt met wat er in de meetlat staat.

Leesbaar en begrijpelijk
De commissie vindt dat de nota een samenvatting op taalniveau B1 moet hebben. Dat taalniveau is te begrijpen voor 80% van de bevolking. Nu is de nota geschreven op C2 niveau. Dat betekent dat maar 5% van de bevolking goed kan begrijpen wat er staat. Daarnaast is de opbouw van de nota niet logisch. De bijlagen bij de nota zijn moeilijk te vinden, omdat ze niet genoemd zijn. Verder vragen sommige commissieleden of een lobbyhoofdstuk wel in de nota moet staan. Andere leden vinden dit wel zinvol. Inspraak past niet goed in het hoofdstuk over organisatie en planning. De commissie vindt de nota moeilijk te begrijpen. Met een interactieve digitale kaart kunnen de plannen beter duidelijk gemaakt worden. Een openbare kaart kan ook helpen om bijvoorbeeld te praten over het clusteren van windturbines over gemeentegrenzen heen.
Naast dat de nota moeilijk te begrijpen is en niet duidelijk is opgebouwd, is soms onduidelijk wat bedoeld wordt. Zo is er verwarring over “lokaal eigendom”. De commissie vraagt of daaronder ook het eigendom valt waar de gemeente of het waterschap in meedoet. Of is alleen het eigendom van burgers bedoeld?
Verder valt het de commissie op dat de RES een regionaal verdrag wordt genoemd. Een verdrag is een overeenkomst waar je je aan moet houden. Maar er staat dat het een inspanningsverplichting is. De commissie adviseert de stedelijke commissie om aan het college uitleg te vragen over de betekenis van de begrippen.

Verbinding met Omgevingswet en andere beleidsvelden (integraliteit)
De commissie vindt het niet duidelijk hoe de plannen van de RES passen bij de uitgangspunten van de Energievisie en van de Visie Landelijk Gebied. De mogelijke zoekgebieden voor wind en zonne-energie maken geen deel uit van deze voorlopige ontwerp-RES. Maar die gebieden zijn in juni wel onderdeel van de ontwerp-RES 1.0. De raad gaat de kaart met gebieden in juni dus wel vaststellen, maar kan er nu niks over zeggen. Ook vraagt de commissie zich af of er regionaal echt nog geen gebieden zijn genoemd.
De commissie vindt samenhang met andere onderwerpen belangrijk, omdat anders het risico bestaat dat je achteraf in onderlinge afweging een andere beleidskeuze zou hebben gemaakt en/of gebieden anders zou hebben ingericht. Daarom vindt de commissie dat de regio bij de energiestrategie ook nu alvast rekening moet houden met niet-verplichte toetsingsonderdelen, zoals bijvoorbeeld gezondheid. Straks kan de gemeente al die onderdelen in samenhang vastleggen in de omgevingsvisie. Op sommige gebieden lopen we nu al vooruit op de ontwikkelingen die in die sectoren spelen.

Participatie
De commissie wil aan de stedelijke commissie meegeven dat het kort dag is voor het betrekken van inwoners en belangengroepen bij de nieuwe onderdelen in deze nota. Op al bekende onderdelen kan wel sprake van participatie zijn geweest. Verder vraagt de commissie ook aandacht voor het organiseren van participatie over de landsgrens en van participatie vanuit buurgemeenten (subregionaal). De commissie vindt dat participatie begint met goede communicatie. Die communicatie moet aangeven wat de mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Zo zou de gemeente duidelijk moeten maken wat de mogelijkheden zijn voor het indienen van wensen en bedenkingen. Ook communicatie over de zoekgebieden voor zonne- en windenergie hoort daarbij. Maar ook wat kan worden gedaan met de wensen en bedenkingen die inwoners indienen. Enschede zal uiteindelijk een bijdrage in duurzame energie moeten leveren.

In de nota is het ruimtelijke aspect nog niet uitgewerkt. Hierdoor is de nota niet uitnodigend naar de inwoners om zelf initiatief te nemen.

Leerpunten van lopend beleid
De commissie mist in de nota de leerpunten uit het lopende beleid. Ook mist de commissie in deze nota hoe we gaan leren en evalueren in de toekomst. De commissie vindt het belangrijk om nu te proberen geen keuzes te maken waar je later spijt van krijgt. Dat zijn keuzes die je niet kunt terugdraaien.

Bestuurlijke afwegingsruimte in beeld
De commissie ziet dat in de nota geen keuzes worden gemaakt over andere (duurzame) energiebronnen, zoals biogas, groen gas en diepe geothermie. De commissie begrijpt wel dat landelijk de keuze is gemaakt om dit geen onderdeel te laten zijn van de RES.
Ook mist de commissie een duidelijke beschrijving van de rol van de raad in de RES. De commissie wil de stedelijke commissie dan ook meegeven daarover duidelijkheid te vragen aan het college. Het heeft namelijk volgens de commissie weinig zin om onderwerpen te bespreken waar je niet over gaat.
Verder ziet de commissie dat in deze RES veel besluiten vooruit geschoven worden naar RES 2.0. Omdat het bod ook niet bindend is en er ruimte is voor afweging in de gemeente bestaat het risico dat nog steeds geen besluiten worden genomen. De commissie wijst erop dat uiteindelijk een keer harde afspraken gemaakt moeten worden. Je kunt moeilijke besluiten niet vooruit blijven schuiven.

Duidelijkheid over de uitvoering van het beleid
Op basis van de nota vindt de commissie het moeilijk in te schatten hoe de uitwisseling van energie vanuit verschillende energiebronnen op een later moment gaat. Hoe kunnen we slim omgaan met nieuwe energiebronnen die zich in de tussentijd aandienen en nieuwe ontwikkelingen bij bestaande duurzame energiebronnen? De nota moet duidelijker weergeven hoe we met een verschuiving kunnen omgaan in de uitvoering.
Verder wijst de commissie erop dat de inbreng van inwoners door zonne-energie op hun daken op te wekken moet worden meegenomen. Als inwoners met zonnepanelen willen bijdragen aan de klimaatdoelstellingen, dan moet de gemeente daar blij mee zijn. Die initiatieven moeten we dan ook mogelijk maken en aanmoedigen.

Bijlage

Meetlat commissie omgevingsbeleid

1 Uitgangspunten van de omgevingswet

a. Is de visie leesbaar en begrijpelijk?
b. Wordt het principe van vermindering van regels toegepast?
c. Wordt het 'ja, mits'-principe toegepast?
d. Wordt in de visie voldoende verbinding gemaakt met de omgevingswet en andere beleidsvelden (integraliteit)?
e. Is aandacht besteed aan de balans tussen beschermen en ontwikkelen?

2 De samenleving voorop

a. Wordt het nemen van initiatieven aangemoedigd en gefaciliteerd?
b. Straalt het beleid vertrouwen uit in inwoners en andere stakeholders in de samenleving?
c. Wordt expliciet ingegaan op participatie?

3 Rol van de raad

a. Zijn in de aangeboden visie de leerpunten van de lopende visie c.q. het lopende beleid betrokken (heeft evaluatie plaatsgevonden)?
b. Geeft de visie duidelijk weer wat de bestuurlijke afwegingsruimte is (‘maatwerk’*)?
c. Maakt de visie duidelijk hoe deze wordt uitgevoerd?

*als de raad duidelijke kaders stelt, kan het college beter maatwerk leveren: waarom “hier” wel en “daar” niet.